

cujus contraria de ipso leguntur, videlicet quod pauperem, & abjectam vitam duxit, & probrosam mortem sustinuit. Non igitur videtur esse conveniens quod fides de Deo incarnato prædicat.

13. Præterea. Ex hoc quod ipse abjecta passus est, ejus Divinitas maxime fuit occultata; quum tamen hoc maxime necessarium fuerit hominibus ut ejus Divinitatem cognoscerent, si ipse fuit Deus incarnatus. Non igitur videtur quod fides prædicat, humanæ salutis convenire.

14. Si quis autem dicat, quod propter obedientiam patris filius Dei mortem sustinuit, hoc non videtur rationabile. Obedientia enim impletur per hoc quod obediens se conformat voluntati præcipientis. Voluntas autem Dei patris irrationabilis esse non potest. Si igitur non fuit conveniens Deum hominem factum mortem pati, quia mors contraria esse videtur Divinitati, quæ vita est; hujus rei ratio ex obedientia ad patrem convenienter assignari non potest.

15. Præterea. Voluntas Dei non est ad mortem hominum etiam peccatorum, sed magis ad vitam, secundum illud Ezech. xxxiii. 11. (1) *Nolo mortem peccatoris, sed ut magis convertatur, & vivat.* Multo igitur minus potuit esse voluntas Dei patris ut homo perfectissimus morti subiceretur.

16. Amplius. Impium, & crudele videtur innocentem præcepto ad mortem inducere, & præcipue pro impiis, qui morte sunt digni. Homo autem Christus Jesus innocens fuit. Impium igitur fuisse, si præcepto Dei patris mortem subiisset.

17. Si vero aliquis dicat, hoc necessarium fuisse propter humilitatem demonstrandam, sicut Apostolus videtur dicere Philipp. ii. 6. quod Christus humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem: nec hæc quidem ratio conveniens videtur. Primum quidem quia in eo commendanda est humilitas qui habet superiorem cui subjici possit: quod de Deo dici non potest. Non igitur conveniens fuit Dei verbum humiliari usque ad mortem.

18. Item. Satis homines ad humilitatem informari poterant verbis divinis, quibus est fides omnimoda adhibenda, & exemplis humanis. Non igitur ad demonstrandum humilitatis exemplum necessarium fuit verbum Dei aut carnem sumere, aut mortem subire.

19. Si quis autem iterum dicat, quod propter peccatorum nostrorum purgationem necessarium fuit Christum mortem subire, & alia quæ videntur esse (2) abjecta, sicut Apostolus dicit, quod traditus est propter peccata nostra: & iterum: *Mortuus est ad multorum exhauriendam peccata*: nec hoc videtur esse conveniens. Primo quidem quia per solam Dei gratiam hominum peccata purgantur.

20. Deinde. Quia si aliqua satisfactio requirebatur, conveniens fuit ut ille satisfaceret qui peccavit: quia in justo Dei judicio unusquisque onus suum debet portare.

21. Item. Si conveniens fuit ut aliquis homine puro major, pro homine satisfaceret, sufficiens videtur fuisse, si Angelus, carne assumpta, hujusmodi satisfactioem impresset, cum Angelus naturaliter sit superior homine.

22. Præterea. Peccatum non expiatur peccato, sed magis augetur. Si igitur per mortem (3) Christus satisfacere debuit, talis debuit ejus mors esse in qua nullus peccaret, ut scilicet non violenta morte, sed naturaliter moreretur.

(1) Vulgata: *Nolo mortem impii, sed ut convertatur impius à via sua, & vivat.* (2) *Al.* subjecta.

(3) *Al.* Christi.

23. Adhuc. Si pro peccatis hominum Christus mori oportuit, quum frequenter homines peccent, oportuisset eum frequenter mortem subire.

24. Si quis autem dicat, quod specialiter propter peccatum originale necessarium fuit Christum nasci, & pati: quod quidem totam naturam humanam infecerat homine primo peccante; hoc impossibile videtur. Si enim alii homines ad satisfaciendum pro peccato originali sufficientes non sunt, nec mors Christi pro peccatis humani generis satisfactoria fuisse videtur: quia & ipse secundum humanam naturam mortuus est, non secundum divinam.

25. Præterea. Si Christus pro peccatis humani generis sufficienter satisfacit, injustum videtur quidem esse quod homines adhuc penas patiantur, quas pro peccato divina Scriptura inductas esse commemorat.

26. Adhuc. Si Christus sufficienter pro peccatis humani generis satisfacit, non essent ultra remedia pro absolutione peccatorum quærenda. Quæruntur autem ab omnibus qui suæ salutis curam habent. Non igitur videtur sufficienter Christum peccata hominum abstulisse.

Hæc igitur sunt, & similia, ex quibus alicui videri potest ea quæ de incarnatione fides Catholica prædicat, divinæ majestati, & sapientiæ convenientia non fuisse.

C A P U T L I V.

Quod conveniens fuit Deum incarnari.

III. P. q. 1. art. 1. & III. Sent. dist. 1. q. 1. art. 2.

SI quis autem diligenter, & pie incarnationis mysteria consideret, inveniet tantam sapientiæ profunditatem, quod omnem humanam cognitionem excedat, secundum illud Apostoli I. Cor. i. 25. *Quod stultum est Dei, sapientius est hominibus.* Unde fit, ut pie consideranti semper magis ac magis admirabiles rationes hujusmodi mysterii manifestentur.

1. Primum igitur hoc considerandum est, quod incarnatio Dei efficacissimum fuit auxilium homini ad beatitudinem tendenti. Ostensum est enim in tertio Lib. cap. xl. & l. quod perfecta beatitudo hominis in immediata Dei visione consistit. Posset autem alicui videri quod homo ad hunc statum nunquam possit pertingere quod intellectus humanus immediate ipsi divinæ essentiae uniretur ut intellectus intelligibili, propter immensam distantiam naturarum; & sic circa inquisitionem beatitudinis homo tepesceret, ipsa desperatione detentus. Per hoc autem quod Deus humanam naturam sibi unire voluit in persona, evidentissime hominibus demonstratur quod homo per intellectum Deo potest uniri, ipsum immediate videndo. Fuit igitur convenientissimum quod Deus humanam naturam assumeret ad spem hominis in beatitudinem sublevandam: unde post incarnationem Christi homines coeperunt magis ad cælestem beatitudinem aspirare, secundum quod ipse dicit Joan. x. 10. *Ego veni ut vitam habeant, & abundantius habeant.*

2. Simul etiam per hoc homini auferuntur impedimenta beatitudinem adipiscendi. Cum enim perfecta hominis beatitudo in sola Dei fruitione consistat, ut ostensum est, necessarium est quod quicumque his quæ infra Deum sunt, inhæret, finaliter à ve-

ra beatitudinis participatione impediatur. Ad hoc autem homo deduci poterat quod rebus infra Deum existentibus inhæret ut fini, ignorando suæ naturæ dignitatem. Ex hoc enim contingit quod quidam considerantes se secundum naturam corpoream & sensitivam, quam cum aliis animalibus habent communem, in rebus corporalibus, & delectationibus carnis quamdam beatitudinem bestialem requirunt. Quidam vero considerantes quarundam creaturarum excellentiam super homines, quantum ad aliqua eorum cultui se adstrinxerunt, colentes mundum, & partes ejus, propter magnitudinem quantitatis, & temporis diurnitatem; vel spirituales substantias, Angelos, & dæmones, propter hoc quod hominem excedere inveniuntur tam in immortalitate, quam in acumine intellectus: astimantes in his, (1) ut supra se existentibus, hominis beatitudinem esse quærendam.

Quamvis autem quantum ad aliquas condiciones homo aliquibus creaturis existat inferior, ac etiam infimis creaturis in quibusdam assimiletur; tamen secundum ordinem finis nihil homine existit altius nisi solus Deus, in quo solo perfecta hominis beatitudo consistit. Hanc igitur hominis dignitatem, quod scilicet in immediata Dei visione beatificandus sit, convenientissime Deus ostendit per hoc quod ipse immediate naturam humanam assumpsit: unde ex incarnatione Dei hoc consecutum videmus quod magna pars hominum cultu Angelorum, dæmonum, & quarumcumque creaturarum prætermissa, spreto etiam voluptatibus carnis, & corporalibus omnibus, ad solum Deum colendum se dedicaverunt: in quo solo beatitudinis complementum expectant, secundum quod Apostolus monet ad Col. cap. iii. 1. *Quæ sursum sunt quærite, ubi Christus est in dextera Dei sedens; quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram.*

3. Adhuc. Quia beatitudo perfecta hominis in tali cognitione Dei consistit quæ facultatem omnium intellectus creati excedit, ut in tertio ostensum est, necessarium fuit quamdam hujusmodi cognitionis prælibationem in homine esse, quæ dirigeretur in illam plenitudinem cognitionis beatæ: quod quidem fit per fidem, ut in tertio Lib. cap. xl. ostensum est. Cognitionem autem qua homo in ultimum finem dirigitur, oportet esse certissimam, eo quod est principium omnium quæ ordinantur in ultimum finem, sicut & principia naturaliter nota certissima sunt. Certissima autem cognitio alicujus esse non potest, nisi vel illud sit per se notum, sicut prima demonstrationis principia, vel in ea quæ per se nota sunt, resolvatur, qualiter nobis certissima est demonstratio conclusio. Id autem quod de Deo nobis per fidem tenendum proponitur, non potest esse homini per se notum, cum facultatem humani intellectus excedat. Oportuit igitur hoc homini manifestari per eum cui sit per se notum. Et quamvis omnibus divinam essentiam videntibus sit quodammodo per se notum, tamen ad certissimam cognitionem habendam oportuit reductionem fieri in primum hujus cognitionis principium, scilicet in Deum, cui est naturaliter per se notum, & à quo omnibus innotescit; sicut & certitudo scientiæ non habetur nisi per resolutionem in prima principia indemonstrabilia. Oportuit igitur hominem ad perfectam certitudinem consequendam de fidei veritate, ab ipso Deo instrui homine facta, ut homo secundum modum humanam divinam instructionem perciperet: & hoc est quod

dicitur Joannis i. 18. *Deum nemo vidit unquam: unigenitus qui est in sinu Patris, ipse enarravit: & ipse Dominus dicit Joann. xviii. 37. Ego ad hoc natus sum, & veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati.* Propter quod videmus post Christi incarnationem evidentius, & certius homines in divina cognitione esse instructos, secundum illud Isai. xi. 9. *Repleta est terra scientia Domini.*

4. Item. Quum beatitudo hominis perfecta in divina fruitione consistat, oportuit affectum hominis ad desiderium divinæ fruitionis disponi, sicut videmus homini beatitudinis desiderium naturaliter inesse. Desiderium autem fruitionis alicujus rei ex amore illius rei causatur. Necessarium igitur fuit hominem ad perfectam beatitudinem tendentem, ad amorem divinum induci. Nihil autem sic ad amorem alicujus nos inducit, sicut experimentum amoris illius ad nos. Amor autem Dei ad homines nullo modo efficacius homini potuit demonstrari quam per hoc quod homini uniri voluit in persona: est enim proprium amoris unire amantem cum amato, in quantum possibile est. Necessarium igitur fuit homini ad beatitudinem perfectam tendenti quod Deus fieret homo.

5. Amplius. Cum amicitia in quadam æqualitate consistat, ea quæ multum inæqualia sunt, in amicitia copulari non posse videntur. Ad hoc igitur quod familiarior amicitia esset inter hominem & Deum, expediens fuit homini quod Deus fieret homo, quia etiam naturaliter homo homini amicus est, ut sic dum visibiliter Deum cognoscimus, in invisibilium amorem rapiamur.

6. Similiter etiam manifestum est quod beatitudo virtutis est præmium. Oportet igitur ad beatitudinem tendentes secundum virtutem disponi. Ad virtutem autem & verbis, & exemplis provocamur; exempla autem alicujus, & verba tanto efficacius ad virtutem inducunt, quanto de eo firmior bonitatis habetur opinio. De nullo autem homine puro infallibilis opinio bonitatis haberi poterat, quia etiam sanctissimi viri in aliquibus inveniuntur defecisse. Unde necessarium fuit homini ad hoc quod in virtute firmaretur, quod à Deo humanato doctrinam, & exempla virtutis acciperet: propter quod ipse Dominus dicit Joann. xiii. 15. *Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.*

7. Item. Sicut virtutibus homo ad beatitudinem disponitur, ita & peccatis impeditur. Peccatum autem virtuti contrarium, impedimentum affert beatitudini, non solum inordinationem quamdam animæ inducens, secundum quod eam ab ordine debiti finis abducit, sed etiam Deum offendens, à quo beatitudinis præmium expectatur, secundum quod Deus humanorum actuum curam habet: & peccatum contrarium est charitati divinæ, ut in tertio Lib. cap. cxv. & seq. plehius ostensum est: & insuper hujus offensæ homo conscientiam habens per peccatum fiduciam accedendi ad Deum amittit, quæ necessaria est ad beatitudinem consequendam. Necessarium est igitur humano generi, quod peccatis abundat, ut ei remedium aliquod adhibeatur contra peccata. Hoc autem remedium adhiberi non potest nisi per Deum: qui & voluntatem hominis movere potest in bonum, ut eam ad debitum ordinem reducat; & offensam in se commissam potest remittere: offensam enim non remittitur nisi per eum in quem offensam committitur. Ad hoc autem quod homo à conscientia offensæ præteritæ liberetur, oportet quod sibi de remissione of-

(1) Numquid utpote?

fensa per Deum constet. Non autem per certitudinem ei constare potest, nisi a Deo de hoc certificetur. Conveniens igitur fuit, & humano generi ad beatitudinem consequendam expediens, quod Deus fieret homo; ut sic & remissionem peccatorum consequeretur per Deum, & hujus remissionis certitudinem haberet per hominem Deum. Unde & ipse Dominus dicit Matth. ix. 6. *Ut autem sciatis quod filius hominis potestatem habet dimittendi peccata &c.* & Apostolus ad Hebræos ix. 14. dicit, quod *sanguis Christi emundavit conscientias nostras ab operibus mortuis ad serviendum Deo viventi.*

8. Adhuc. Ex traditione Ecclesie docemur totum humanum genus peccato esse infectum. Habet autem hoc ordo divinæ justitiæ, ut ex superioribus Lib. III. cap. clviii. patet, quod peccatum sine satisfactione non remittatur a Deo. Satisfacere autem pro peccato totius humani generis nullus homo purus poterat: quia quilibet homo purus aliquid minus est tota generis humani universitate. Oportuit igitur ad hoc quod humanum genus a peccato communi liberaretur, quod aliquis satisfaceret qui & homo esset, cui satis factio competeret, & aliquid supra hominem, ut ejus meritum sufficiens esset ad satisfaciendum pro peccato totius humani generis. Majus autem homine quantum ad ordinem beatitudinis nihil est nisi solus Deus: nam Angeli licet sint superiores quantum ad conditionem naturæ, non tamen quantum ad ordinem finis, quia eodem beatificantur. Necessarium igitur fuit homini ad beatitudinem consequendam, quod Deus homo fieret ad peccatum humani generis tollendum. Et hoc est quod Joannes Baptista dixit de Christo Joann. 1. 29. *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi:* & Apostolus ad Romanos cap. v. 18. dicit: (1) *Sicut peccatum ex uno in omnes in condemnationem, ita gratia ex uno in omnes ad justificationem.*

Hæc igitur sunt, & similia, ex quibus aliquis concipere potest, non fuisse incongruum bonitati divinæ, Deum hominem fieri, sed expediensimum fuisse humanæ salutis.

CAPUT LV.

Solutio rationum supra positarum contra convenientiam incarnationis.

EA vero quæ contra hoc superius sunt opposita, non difficile est solvere.

1. Non enim est contrarium ordini rerum Deum hominem fieri, ut prima ratio procedebat: quia quamvis natura divina in infinitum naturam humanam excedat, tamen homo secundum ordinem suæ naturæ habet ipsum Deum pro fine, & natus est ei per intellectum uniri: cuius unionis exemplum, & documentum quoddam fuit unio Dei ad hominem in persona, servata tamen proprietate utriusque naturæ, ut nec excellentiæ divinæ naturæ aliquid deperiret, nec humana natura per exaltationem aliquam extra terminos suæ speciei traheretur. Considerandum est etiam, quod propter perfectionem, & immobilitatem divinæ bonitatis nihil dignitatis Deo deperit ex hoc quod aliqua creatura quantumcumque ei appropinquat, etsi hoc creaturæ accrescat: sic enim ipsis creaturis suam bonitatem communicat, quod ex hoc ipse nullum patitur detrimentum.

2. Similiter etiam licet ad omnia facienda Dei vo-

(1) *Vulgata: Igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, sic & per unius justitiam in omnes homines in justificationem vitæ.*

luntas sufficiat, tamen divina sapientia exigit ut rebus singulis secundum earum congruentiam provideatur a Deo: rebus enim singulis proprias causas convenienter instituit. Unde licet Deus sola sua voluntate efficere potuerit in humano genere omnes utilitates quas ex Dei incarnatione dicimus provenisse, ut secunda ratio proponebat; tamen congruebat humanæ naturæ ut hujusmodi utilitates inducerentur per Deum hominem factum, sicut ex inductis rationibus aliquatenus apparere potest.

3. Ad tertiam etiam rationem patet responsio. Homo enim quum sit constitutus ex spirituali, & corporali natura, quasi quoddam confinium tenens utriusque naturæ, ad totam creaturam pertinere videtur quod fit pro hominis salute: nam inferiores creaturæ corporales in usum hominis cedere videntur, & ei quodammodo esse subjectæ; superior autem creatura spiritualis, scilicet angelica, commune habet cum homine ultimi finis consecutionem, ut ex superioribus patet. Et sic conveniens videtur ut universalis omnium causa illam creaturam in unitatem personæ assumeret in qua magis communicat cum omnibus creaturis.

4. Considerandum est etiam, quod solius rationalis naturæ est per se agere: creaturæ enim irracionales magis aguntur naturali impetu quam agant per se ipsas: unde magis sunt in ordine instrumentalium causarum, quam se habeant per modum principalis agentis. Assumptionem autem talis creaturæ a Deo oportuit esse quæ per se agere posset, tamquam agens principale: nam ea quæ agunt sicut instrumenta, agunt in quantum sunt mota ad agendum, principale vero agens ipsum per se agit. Si quid igitur agendum fuit divinitus per aliquam irrationalem creaturam, sufficit secundum hujusmodi creaturæ conditionem quod solum moveretur a Deo; non autem quod assumeretur in persona, ut ipsamet ageret, quia hoc ejus naturalis conditio non recipit, sed solum conditio rationalis naturæ. Non igitur fuit conveniens quod Deus aliquam irrationalem creaturam assumeret, sed rationalem, scilicet angelicam, vel humanam. Et quamvis angelica natura quantum ad naturales proprietates invenitur excellentior quam humana natura, ut quarta ratio proponebat; tamen humana congruentius fuit assumpta.

Primo quidem quia in homine peccatum expiabile esse potest, eo quod ejus electio non immobiliter fertur in aliquid; sed a bono potest perverti in malum, & a malo reduci in bonum; sicut etiam in hominis ratione contingit, quæ quia ex sensibilibus, & per signa quædam colligit veritatem, viam habet ad utrumque oppositorum. Angelus autem sicut habet immobilem apprehensionem, quia per simplicem intellectum immobiliter cognoscit; ita etiam habet immobilem electionem: unde vel in malum omnino non fertur, vel si in malum fertur, immobiliter fertur: unde ejus peccatum expiabile esse non potest. Quum igitur præcipua causa videatur divinæ incarnationis, spatium peccatorum, ut ex Scripturis divinis docemur, congruentius fuit humanam naturam quam angelicam assumi a Deo.

Secundo, quia assumptio creaturæ a Deo est in persona, non in natura, ut ex superioribus patet. Convenientius igitur assumpta est hominis natura quam angelica: quia in homine aliud est natura, & aliud persona, cum sit ex materia & forma compositus;

non

non autem in angelo, qui immaterialis est.

Tertio, quia Angelus secundum proprietatem suæ naturæ propinquior erat ad Deum cognoscendum quam homo, cujus cognitio a sensu oritur. Sufficiebat igitur quod Angelus a Deo intelligibiliter instrueretur de veritate divina. Sed conditio hominis requirebat ut Deus sensibiliter hominem de se ipso hominem instrueret: quod per incarnationem est factum. Ipsa etiam distantia hominis a Deo magis repugnare videbatur fructioni divinæ; & ideo magis indignum quam Angelus assumi a Deo ad spem de beatitudine concipiendam. Homo etiam quum sit creaturarum terminus, quasi omnes alias creaturas naturali generationis ordine præsupponens, convenienter primo rerum principio unitur, etiam ut quadam circulatione perfectio rerum concludatur.

5. Ex hoc etiam quod Deus humanam naturam assumpsit, non datur erroris occasio, ut quinta ratio proponebat: quia assumptio humanitatis, ut supra habitum est, facta est in unitatem personæ, non in unitatem naturæ; ut sic non oporteat nos consentire his qui posuerunt Deum non esse super omnia exaltatum, dicentes Deum esse animam mundi, vel aliquid hujusmodi.

6. Licet autem circa incarnationem Dei sint aliqui errores exorti, ut sexto objiciebatur, tamen manifestum est multo plures errores post incarnationem fuisse sublatos. Sicut enim ex creatione rerum a divina bonitate procedente aliqua mala sunt consecuta, quod competeat conditioni creaturarum, quæ deficere possunt; ita etiam non est mirum, si manifestata divina veritate sunt aliqui errores exorti ex defectu mentium humanarum: qui tamen errores exerceverunt fidelium ingenia ad diligentius divinorum veritatem exquirendam, & intelligendam; sicut & mala quæ in creaturis accidunt, ordinat Deus ad aliquod bonum.

7. Quamvis autem bonum omne creatum divinæ bonitati comparatum exiguum invenitur; tamen quia in rebus creatis nihil potest esse majus quam salus rationalis creaturæ, quæ consistit in fructione ipsius bonitatis divinæ; quum ex incarnatione divina consecuta sit salus humana, non parum utilitatis prædicta incarnatio attulit mundo, ut septima ratio procedebat. Nec oportuit propter hoc quod ex incarnatione divina omnes homines salvarentur, sed tantum illi qui prædictæ incarnationi adhererent per fidem & fidei sacramenta.

Est siquidem incarnationis divinæ virtus sufficiens ad omnium hominum salutem; sed quod non omnes ex hoc salvantur, ex eorum indispositione contingit, quod incarnationis fructum in se suscipere nolunt, incarnato Deo per fidem, & amorem non inhaerendo. Non enim erat hominibus subtrahenda libertas arbitrii, per quam possunt vel inhaerere, vel non inhaerere Deo incarnato, ne bonum hominis coactum esset, & propter hoc absque merito, & illaudabile redderetur.

8. Prædicta etiam Dei incarnatio sufficientibus indicis hominibus manifestata est. Divinitas enim nullo modo convenienter manifestari potest quam per ea quæ sunt propria Dei. Est autem Dei proprium quod naturæ leges immutare possit, supra naturam aliquid operando, cujus ipse est auctor. Convenientissime igitur probatur aliquid esse divinum per opera quæ supra leges naturæ fiunt, sicut quod cæci illuminentur, leprosi mendentur, mortui suscitantur. Hujusmodi quidem opera Christus effecit: unde & ipse per hæc opera quærentibus Luc. vii. 20. *Tu es qui venturus es, an alium expectamus?* suam Divinitatem de-

monstravit, dicens: *Cæci vident, claudi ambulant, surdi audiunt &c.* Alium autem mundum creare necesse non erat: nec ratio divinæ sapientiæ, nec rerum natura hoc habebat. Si autem dicatur, ut octava ratio proponebat, quod hujusmodi miracula etiam per alios esse facta leguntur; tamen considerandum est, quod multo differentius, & divinius Christus ea effecit. Nam alii orando hæc fecisse leguntur, Christus autem imperando quasi ex propria potestate: & non solum ipse hæc fecit, sed & aliis eadem, & majora faciendi tribuit potestatem, qui ad solam invocationem nominis Christi hujusmodi miracula faciebant. Et non solum corporalia miracula per Christum facta sunt, sed etiam spiritualia, quæ sunt multo majora, scilicet quod per Christum, & ad invocationem nominis ejus Spiritus Sanctus daretur, quo accenderentur corda charitatis divinæ affectu, & mentes instruerentur subito in scientia divinorum, & linguæ simplicium redderentur disertæ ad divinam veritatem hominibus proponendam. Hujusmodi autem opera indicia sunt expressa Divinitatis Christi: quæ nullus purus homo facere potuit. Unde Apostolus ad Hebræos i. 3. dicit quod salus hominum quum initium accepisset enarrare per Dominum, per eos qui audierunt, in nos confirmata est, attestante Deo signis, & virtutibus, & variis Spiritus Sancti distributionibus.

9. Licet autem saluti totius humani generis, Dei incarnatio necessaria foret; non tamen oportuit quod Deus a principio mundi incarnaretur, ut nono objiciebatur.

Primo quidem quia per Deum incarnatum oportebat hominibus medicinam afferi contra peccata, ut superius habitum est. Contra peccatum autem alicui convenienter medicina non affertur, nisi prius suum defectum recognoscat, ut sic per humilitatem homo de se ipso non præsumens, jactet spem suam in Deum, a quo solo potest sanari peccatum, ut supra habitum est. Poterat autem homo de se ipso præsumere, & quantum ad scientiam, & quantum ad virtutem, Relinquendus igitur aliquando fuit sibi, ut experiret quod ipse sibi non sufficeret ad salutem neque per scientiam naturalem, quia ante tempus legis scripturæ homo legem naturæ transgressus est; neque per virtutem propriam, quia data sibi cognitio peccati per legem, adhuc ex infirmitate peccavit: & sic oportuit ut demum homini neque de scientia, neque de virtute præsumenti daretur efficax auxilium contra peccatum per Christi incarnationem, scilicet gratia Christi; per quam & instrueretur in dubiis, ne in cognitione deficeret; & roboraretur contra tentationum insultus, ne per infirmitatem deficeret. Sic igitur factum est quod essent tres status humani generis: primus ante legem, secundus sub lege, tertius sub gratia.

Deinde per Deum incarnatum præcepta, & documenta perfecta hominibus danda erant. Requirit autem hoc conditio humanæ naturæ quod non statim ad perfectum ducatur, sed manuducatur per imperfecta, ut ad perfectionem perveniat: quod & in instructione puerorum videmus, qui primo de minimis instruuntur, nam a principio perfecta capere non valent. Similiter etiam si alicui multitudini aliqua inaudita proponerentur, & magna, non statim caperet, nisi ad ea assuesceret prius per aliqua minora. Sic igitur conveniens fuit a principio ut humanum genus instrueretur de his quæ pertinent ad suam salutem per aliqua levia, & minora documenta, per Patriarchas, & legem, & Prophetas; & tandem in consummatione tem-